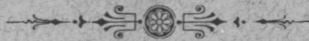

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

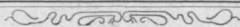
1896.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Rupert Bežek</i> : Kakim pravnim načelom in katerim zakonitim določilom sledé izročilne pógodbe. (Dalje.)	193
2. <i>Nejaz Nemcigren</i> : O pesniku Prešernu kakor pravniku	196
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Zemljiškoknjižni vpisi, kateri se imajo po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak. izvrševati uradoma, imajo za predmet stvarne pravice brez omejitve in nikakor ne samo takih stvarnih pravic, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek	206
b) Razsoja o prašanju, je-li pristoja pristojbini od imovinskega prenos vsled smrti stvarna zastavljenost izvršilno prodane nepremičnine, je stvar sodnika, kateri razdeljuje doseženo izkupilo. Ta zastavljenost taki pristojbini tedaj ne pristoja, ako se je zapuščina, v katero spada nepremičnina, kojo zadeva pristojbina, prisodila še le potem, ko se je nepremičnina že izvršilno prodala	209
c) Odstopojemniku gredo gledé na tirjatev, prepuščeno mu izvršilnim potom s prisojilom, ravno tiste pravice, katere je imel izvršenec; hranilec novcey ima pred posojilom izročiti jih slednjemu, po prisojilu, hranilcu zakonito prijavljenem, pa prvemu (§-a 1394. in 691. obč. drž. zak., pa § 314. o. s. r.). Tirjatev označiti se ima v prošnji za izvršilno prisojilo natančno, tudi z njenim dozdevnim pravnim naslovom; če pa se je pokazal slednji tekom pravde kot napačen, ga nadomestiš v skrajšanem postopku vedno lahko s prvim naslovom (§ 1314. o. s. r.)	210
d) Priposestovanje parcel, pripisanih fidejkomisu. Posestnik, kateremu je bil pri delitvi zemljišča, koje se je do tedaj nahajalo v skupni posesti, od drugih sopoestnikov oddeljen kos v izključno posest, more si proti zemljiškoknjižnemu lastniku v dobo priposestovanja vračunavati tudi čas, v katerem je bilo zemljišče še nerazdeljeno v skupni posesti	214
e) Troški posredovanja odvetnikov pri prisežnih narokih	218
Kazensko pravo:	
Oni, ki je izgoljufane reči prikril, si prisvojil ali razpečal, zakrivil je deležnost izneverjenja, ako ni vedel, da je storivec rečene reči goljufno izmamil, nego mislil, da so mu bile zaupane	219
4. Razne vesti	221
5. Pregled pravosodstva	223

Kakim pravnim načelom in katerim zakonitim določilom sledé izročilne pogodbe.

Spisal dr. Rupert Bežek.

(Dalje.)

Važno je pasivno razpolaganje s preužitkom, določeno zopet po §-u 1286. obč. drž. zak.: „ne upniki in otroci tega, ki si je izgovoril dosmrtné prihodke, nimajo pravice pogodbe podirati. Vender pa je prvim, upnikom, na voljo dano, svoje plačilo iskati iz dosmrtnih prihodkov.“

Ker se sodišča, kakor povedano, do najnovejše dobe niso dosti ozirala na ta določila, ker se tudi iz pravne zgodovine niso dosti poučila o pravnih znakih in lastnostih preužitka, vedno zmatrajoča ga kot osobno služnost, se upnikom kratko malo ni dovoljevalo izvršilnim potom krušiti preužitka. Vender slehernemu je po našem razmotrivanji uvidno, da je le stanovanje in užitek kake njive služnost; nikoli pa ne letni preužitkarjevi dohodki; ti so „renta“.

Radi določila §-a 485. obč. drž. zak., po katerej ni dopustno prenašati služnosti na drugo osebo, ne moreš razpolagati s stanovanjem ali s pridržkom užitka kakega zemljišča, niti s prostovoljnim odstopom, niti izvršilnim potom.

Pač se odškoduje upnik lahko iz preužitkarjevih dohodkov, a tudi iz teh le potom sekvestracije po §-u 320. obč. s. r., bodisi da se mu je dovolila po preužitkarju proste volje, ali prisiljeno po sodišču.¹⁾ Če dobiva nekoliko preužitka užitkar v novcih, kakor je obečno za obleko in črevlje, tak se lahko ti zneski „prisodijo“. Razumno je, da

¹⁾ Ta nazor je še-le l. 1873. vpisal se v repertorij izrekov najvišjega sodišča pod šte. 41; razzodba pa je z dne 19. febr. 1873, št. 4881.

se preužitkarju ne morejo vzeti vsi dohodki; kar potrebuje za hrano in kurjavo neobhodno, izločeno je iz izvršila; istotako ne smeš zarubiti užitarju neobhodno potrebne obleke, postelji, perila, pohišnega orodja in kuhinjskega; zlasti ne peči; od užitnih reči se mu mora pustiti živeža za dva tedna; pridržati si sme preužitkar kot izvršenec tudi kravo molzno, ali pa mestu takšne dve kozi ali troje ovac. Vse to določilo se je v izvršilnej noveli z dne 10. junija 1887.

Žalostno je za preužitkarja, če si išče iz izkupila dražbenim potom prodanega posestva prevzemnikovega svoj kruh. Ker za ta slučaj ni pravnih določil, torej se opravlja razdelitev izkupila odnosno ravnanje s preužitkom po predpisih konkurznega reda z l. 1868.

Po §-u 34. tega zakona naj namreč ostane stanovanje vknjiženo na posestvu; a le če je na prvem mestu vknjižena ta pravica, sme preužitkar, a izključno le-ta, ne drug upnik, zahtevati, da se sprejme to breme v dražbene pogoje z dodatkom, da ga kupec prenaša v natori, to je, da pusti kakor poprej stanovati preužitkarja v kupljenej hiši.¹⁾ Vsled razsodbe najvišjega sodišča vpisane v repertorij izrekov pod št. 49, naj se tudi letni dohodki preužitkarjevi odpravljajo od kupca v natori; ves preužitek se preračuni na novce, ter se odpravlja dotlej „v natori“ dohodke, da se porabi iz izkupila odkazana svota; to se zgodi tudi, če se ni o tem ničesa določilo v dražbenih pogojih; seveda, če se je nasprotno predpisalo v pogojih, da se odpravlja preužitek v novcih, ne v natori, ter če nisi zoper razdelilni odlok pritožil se, odpravlja se ti preužitek le v novcih (G. U. W. 5067). Iz izkupila pa se v novcih odkaže zastanek preužitka za tri leta nazaj računši, kar sledi iz §-a 34. konk. r. v zvezi s poslednjim odstavkom §-a 928. obč. drž. zak. slovečim: „za dolgove in zastanke, ki leže na reči, se mora vselej odgovor dajati“.

Le če se je nepremičnina prodala izrecno brez preužitka, stopi mestu njega kapitalizovana svota kot odškodnina za vselej; slednja pa se naj po §-u 182. konk. r. naloži plodonosno. Preužitkar živi v tem slučaju od obresti na-

¹⁾ Glej Unger, Oesterr. Privatrecht, str. 561, opazka 25). — Canstein, Civilprocess, 1893, 2. zv, str. 462 in 509.

ložene glavnice; če pa one ne zadostujejo, da bi se preživljal preužitkar stanu primerno, načne se tudi glavnica ter od nje jemlje, dokler ne poteče (§ 34. konk. r. pa rep. št. 49).

Iz predležeh vrstic je razvidno, da je preužitkarjevo stanovanje služnost, istotako pridržan užitek od kakega zemljišča, živež ali včasi poleg tega tudi novci za obleko in črevlje, pa so „letni prihodki“ ali rente, torej tirjatve. Dokler se ne vknjižijo, nima užitkar ničesa iskati iz nepremičnine, za odpravljanje zavezan mu je osebno le prevzemnik; celo naslednik prevzemnikov ni dolžan odpravljati preužitka ne vknjiženega, ter je le za zastanke preužitkarju odgovoren v zmyslu §-a 548. obč. drž. zak. slovečega: „dolžnosti, katere bi bil zapustnik iz svojega premoženja opraviti imel, prevzema njegov dedič.“ Po §u 1480. ibidem zastarajo letni preužitkarjevi prihodki še le po preteklih treh letih; če pa nisi tožil skozi 30 let za zaostali preužitek, ugasne tudi pravica sama popolnoma.

Oboje, to je stanovanje, kot služnost in pa dohodki kot tirjatve postanejo „posestno breme,“ katero nosi slehern prevzemnikov naslednik v posesti nepremičnine, še le po vknjižbi v javnih zemljiških knjigah; dotlej je le pogodnik-prevzemnik osebno zavezan trpeti preužitkarja v stanovanju odnosno mu odpravljati prihodke.¹⁾

Kolikor je meni znano, uvidel je od naših razumnikov le Unger, da je realno breme lahko služnost stanovanja kakor tudi ponavljajoči se prihodki, privezani na nepremičnino; krivo je torej učiti, da je realno breme le tirjatev preužitkarjeva, zahtevati prihodke od prejemnika. Z vknjižbo je dolžnik le slehern posestnik zemljišča, na katerem se je vknjižil preužitek.

Vsled tega je tožba naperjena v odpravljanje vknjiženega užitka, vedno hipotekarna tožba, v kateri se prosi sodišče, naj obsodi dotičnega lastnika obremenjenega posestva v plačilo pod izvršilom v nepremičnino (§ 466. obč. drž. zak.).

(Konec prihodnjič.)

¹⁾ Krainz, Oesterr. Privatrecht, I. B., § 49.

O pesniku Prešernu kakor pravniku.

Za počitnice skvasil Nejaz Nemečigren.

Estetično izobražen ocenjevalec Prešernov me je vprašal, ali sem našel onda, ko sem bival v Kranji, kaj pesniških stvari v tamošnjih pravnih spisih odvetnika Prešerna. Odgovoril sem mu, da nič, ker mi taki pravni spisi niso prišli v roke; in pripomnil sem, da je Prešeren pesništvo gotovo tako visoko cenil, da ni *vpregal Pegaza v galejo* starega sodnega reda. Ob tisti priliki sem obljubil, da poiščem pravnih stvari v njegovih poezijah. Obljuba je bila lahka, izvršitev težka. To pričajo nastopni listi.

Zanimljivih pravnih položajev in bistre njih rešitve, razlage zakonov in modrih pravnih rekov ne smemo pričakovati kdove koliko od moža, ki je pel:

„Več rož ne rase v polji;
Več nima tičev hrib,
Čebel več kraj naj bolji;
Več nima voda rib,

Ko misel jaz, ki spijo
V ljubeznenih sanjáh,
Ki si na dan želijo
Zleteti v pesmicah,“

in

„Pét' ljubeznivost tvojo in lepoto,
Je moj poklic in samo opravilo,
Dokler me v groba ponesó temoto“;

vender se nam tudi v poezijah razodeva resnica, da pravnik ne zataji svojega pravníštva, čeprav mu je srce *postalo vrt in njiva, kjer seje ljubezen elegije*. —

Razne so dalje okolnosti, ki otežkočujejo izbiro pravníških *Demantov rose* čitajočemu te *mokrócvetěče rož'ce poezije*. Naj jih nekaj navedem.

Sam Prešeren toži v sonetu „Dve sestri“, da ima *zmoti udane oči*. Ta pripoznava prav gledé na oči je dokazana v dveh drugih pesmih. V „Prva ljubezen“ čitamo *rudeči zor osramote nje lica* in v „Krst pri Savici“ narobe:

„Ko zarija, ki jasen dan obeta,
Zarumeni podoba njena bleda“.

Če se pesnik ni zavedal razločka med rdečo in rumeno bojo, se tudi ne smemo čuditi, da je pel „Zvezdogledom“

„Dve sami ste zmotili
Dve sami zapeljali
Mi zvezdi umno glavo“.

Subjektivnost pesnikova je neugodno vplivala na objektivnost pravnikovo; zatorej opažamo, da je bil trd in malone krivičen proti ženstvu in celo proti vam *cvetečelične ljubljanske ljubeznive gospodičine!*

Tako zadošča v „Izgubljeni veri“ jeden sam pogled, da mu je deklica, ki je bila poprej *bogstvo*, zdaj samo *lepa stvar*. Tako pusti, da Urško, najlepšo Ljubljanko, utopi povodni mož, in zakaj? Zato, ker ni hotla s Prešernom plesati, saj pesem pravi *Prešerna se brani in ples odlašuje*. S kakšno slastjo nam obrazuje tragedijo nezakonske matere. Nejuristi štejejo to pesem med najlepše, kar so jih ustvarili Adamovi otroci. Jurist se pa mora srditi, da pravnik-odvetnik Prešeren za neporočeno mater nima druge tolažbe, nego

„On, ki tice pod nebom živi,
Naj ti da srečne, vesele dni“!

Jaz bi bil nesrečnici rekel: Pribavi mi ubožni in krstni list, napravila bodeva očestno tožbo, in če je *on* šel po svetu *sam Bog ve kam*, postavljal se mu bo skrbnik za ta čin. Tudi Prešeren je to vedel, pa maščevati se je hotel nad ženstvom, in zato je volil slaven čin pesnikov pred blagim činom pravnikovim.

Takisto moramo uvaževati, da je Prešeren živel v tisti nekaj srečni, nekaj zastareli dobi, ko so še slovele *rovtarske Atene*; ko so z gozdi tako nemarno gospodarili, da so pustili, in *Hrast, ki vihar na tla ga zimski trešne*, še dve pomladi ležati in zeleneti, predno so ga naredili v vino ali v pepel. Takrat so se še veljavili *rumenjaki* in *materne petice*, in železna cesta se je stoprav bližala. Ali je pa rek:

„Vselej mož najmanj zapravi,
Če ženico 'ma seboj“

prava resnica iz tiste dobe, ali samo pesniška svoboda, kakor na primer somi v Bohinjskem jezeru, o tem sodbo odklanjam, da se ne zamerim ženicam sedanje dobe. Življenje je bilo onda manj težavno in manj ob-

zirno; marsikaj, kar je bilo tedaj navadno, bi se grajalo, ako se ponaavlja sedaj. Iz tega stališča je pesem „Mornar“ nepravniška in zastarela. Mladenič, ki ga je *morja široka cesta*, peljala v mesta, *kjer lepe deklice*, se nazaj prisedši roti, da je ostal zvest, in toži: *Dekleta moj'ga ženo sem najdil poročeno*. Mož je bil res dolgo na morji, kajti je med tem pozabil dokaj slovenske slovnice, a nas ne gane njegova žalost. Zdaj ve že vsak kmetski fant, kaj določa § 45. obč. drž. zak. Kakšni so pa tudi sedanji *mornarji*? Kader ga jadra bela prinesó nazaj, doma puščena ljubica ne vpraša, kaj je počenjal v tistih mestih, *kjer lepe deklice*, ampak vesela je, da se je vender vrnil in kaj prinesel za potice in — plenice. — Ako bi Prešeren zdaj živel, ne sestavil bi „Turjaške Rozamunde“ tolikanj lahkomišelnó. Ojstrovrhar z Rozamundo obljubljen, se poroči z uplenjeno turško deklico kar brez oklicev, tako da Rozamunda niti oporekati ni mogla: in pesem nič ne pove, ali je Turjačan uporabljal pravico, ki mu jo daje § 46. obč. d. z. To pravnika bolj zanima, nego sedanji konec pesmi:

„Rozamunda grede v kloster,
Čast Ljubljanskih nun postane“.

Koliko lepša bi bila itak že krasna balada „Neiztrohnjeno srce“, da so strmeči kopači čudo neiztrohnjenega srca takoj naznanili pristojnemu sodišču ali vsaj slavnemu županstvu. Prišla bi bila dostojna komisija na lice mesta. Ne vem sicer, ali bi se bila tako razborno vèdla, kakor so se kopači s starim možem na čelu; toda Prešeren bi bil izbornó obrazil čudenje gospoda komisarja in okorno pisanje peropraskovo, in živo bi nam bil pred oči postavil, kako je komisija tisto srce, zvedevši, da *pesmi večne mu branijo trohnet'*, dejala pod ključ in pečat; ker stroga cenzura tistih dni gotovo ne bi bila dopustila, da pesmi zaprte v srcu svobodno pridejo na dan. Če kdo poreče, da bi bila pesem, narejena po mojem nasvetu zapadla konfiskaciji, ali „dehurju“, *ki noč in dan žre knjige*, naj mu odgovorim, da je cenzura na vso moč preganjala „Nebeško procesijo“; pa čital jo je, kdor je hotel, prepisano, in mi jo svobodno čitamo tiskano. Mi pravniki se tudi spotikamo na pomotah v napisih. Balada „Ženska zvestoba“, katera nam baš ženske zvestobe ne slika, bi morala imeti naslov „Zdravilo ljubezni“, ker je zaljubljeni godec popolnoma ozdravel. Nasproti se baladi, ki nosi naslov „Zdravilo ljubezni“, bolj prilega naslov „Morilo ljubezni“, ker je zaljubljeni mladenič umrl vprav za zdravili. V tej pesmi pravniki za-

jedno pogrešamo tiste kvartelarne jurisprudencije, katero mora v mazincu imeti vsak odvetnik, če ne poznej, pa vsaj pri odvetniškem izpitu. Jaz bi bil dal mater tako govoriti: Jaz imam sicer *tri brate, ti ujce tri*; ali bogat trgovec, pobožen opat in sloveč vojskovodja tebi ljubezni ne morejo ozdraviti, ker te bolezni ne poznajo. Pusti zdaj ujce, oni ti pridejo pozneje v prid, ako bodeš potreboval pomoči ali protekcije. Jaz imam pa tudi deverja in strica ti. Ta je neoženjen odvetnik in dobro pozna ljubezen; kajti je z delom založen strokovnjak v vsih pravnih, ki izvirajo iz nesrečne ljubezni in iz raznih zakonskih preprirov. K temu vstopi za leto dni v odvetniško prakso in ozdravljen boš! Konec moje pesmi bi slóvel podobno Prešernovemu:

„Rdeče je bil zapečaten list:

Oj, mati! Sin je postal — realist.“

Rima moja bi ne bila slabša od Prešernove, zdravilo pa boljše.

Resnici na ljubo pa moram priznati, da Prešeren ni sam kriv vseh takih in enakih nedostatkov. To vidimo v romanci „Hčer in svet“. Oče si res ni mogel drugače pomagati, nego da zgradi zid okoli dvorišča, ali pa stori, kar hči svetuje. Zdaj bi mu pač naglo in uspešno pomagala onda ne še izdana ces. naredba z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. proti drznemu ljubaču, ki mu moti posest, stopajoč pod okna in svoječ si njegovo hčer.

Rahlodušnik nemara poreče, da sem *napačen očitar*, in da mora vsak omikanec priznati, da bi Prešeren ne bil dosegel nadsmrtné slave, ako bi se bil v svojih umotvorih bolj držal pravniške negoli pesniške resnice in bolj sodnega kakor umetniškega reda. Strogega pravnika ne obhaja taka sentimentalnost; mi marveč beležimo v zadovoljivi zavednosti svojega stanu, da naš nekdanji tovariš, Prešeren - pravnik, ni zaman sam sebi zapel *Stanu se svojega spomni!* —

Iz privatnega prava nahajamo v „poezijah“ pisano pogodbo, ki nosi pečat tedanje dobe, to je „nova pisarija“. Prešeren se je sicer tej pogodbi izneveril liki „mornarjeva“ ljubica svoji prisegi, in to ni bilo lepo. Vender smemo njegov verolom odobravati iz politiških obzirov, katere moramo upoštevati, če so nam koristni. Ako bi bil „učenec“ vse to storil, kar je „pisarju“ obljubil, ne imeli bi mi ne Prešernovih poezij, ne pravne terminologije niti teh mojih natvez — in to bi bilo *nar večje húdo*. — Več pristnih pogodeb nisem našel. Zdi se mi, da se jih je Prešeren sam ogibal, ker možaki njegovih poezij so se rajši

v dogovore podajali z nedoletnimi mladenkami, negoli z njih pravnimi zaščitniki („Dohtar“, Ženska zvestoba“) in zato ni prišlo do veljavnih pravnih činov. — Pristno poravnavo nam podaja sonet „Sanjalo se mi je“. Tukaj Prešeren prav v smislu §-a 1380. obč. drž. zak. svoje sonete nižje ceni nego na drugih mestih, samo da povikša čednosti svoje neimenovane ljubice. — Najstarejša slovenska pogodba na korist tretje osebe je ohranjena v 50. osmoredici „Krstu pri Savici“,

„Kar Staroslav zlata še hrani zame,
Daj ga sirotam“.

Le škoda, da sicer blebetavi Valvazor nič ne pove, koliko od tistega daru so dobili Bohinjci in koliko Blejci. — Revers vidimo v pesmi „Ukazi“. Dvomim pa glede na pesem „Sila spominja“ in na nekatere gazele in sonete, da bi se bilo od nasprotni strani zahtevalo strogo izpolnovanje tiste težke zaveze. — Resno odpoved čitamo v sonetu „Kupido ti“. Prišla je pa nekamo prepozno, kar nam povedó druge pesmi.

Prešeren je dajal tudi dobre svete, in ker je bil vzvišen mož, dajal jih je v stvarih, ki človeku v najboljših letih najbolj prevzemajo glavo in srce. V pesmi „dekletam“ svetuje mladenkam, naj ne odlašajo z ljubeznijo. Nasproti pa mladeničem v „prvi ljubezni“ naroča:

„Zatorej, komur mar je prostost zlata,
Cvetočih deklic naj ne ogleduje“.

Uspeh teh pametnih svetov ni popoln. Dekleta zdaj res ne odkladajo ljubezni tako, kakor njega dni, in sklepam iz tega, da rade čitajo Prešerna. Preveč pesimistična je bila torej njegova v sonetu „Cel čas so blagih“ izrečena bojazen:

„ . . . Da boš ti, da zale
Slovenke nemški govorit' umetne,
Jih boste, ker s Parnasa so očetne
Dežele, morebiti zanič'vale“.

Mladenci „poezije“ manj pazno čitajoči so pa prezrli, da se je Prešeren zaljubil stoprav v 33. letu svoje dobe (sonet „Je od vesel'ga“), in zatorej često svèt, ki je bil namenjen dekletom, obračajo nase, tako da se je morala skovati nova beseda: petošolska ljubezen. —

Pozabi oteti moram služnost opevano v sonetu „Velika Togenburg“. Služnost Togenburgova se sicer bistveno razločuje od navadne servitus luminum in bila je podeljena samo osebi in praecario modo;

vender je ne sme prezreti napredujoče pravo. Prešeren sam bi bil rad deležen take ugodnosti celo po noči, ko je pel *luna sije*; sploh iščejo, take pravice vsi, ki hodijo *Ljubice pod okno*. Zakaj bi se naposled ne smela vknjižiti na primer pri ženskem učiteljšiči na korist duhovnega semenišča na vsporedni strani tiste ulice, ali pri nunskem samostanu na korist nasprotnega vežbališča dragonskih novincev. —

Duhovitemu Prešernu se je sodni red od 1. maja 1781 zdel že ondaj preokoren. Zato se nanj ni posebno oziral v svojih „poezijah“. Imamo nekaj tožeb, nekaj prošinj. Odgovoru na tožbo, ali kakor velé Hrvatje prigovoru je nekaj podoben sonet „Na jasnem nebu“, in repliki bliža se gazela „Draga, vem kako“. Toda vsi ti poskusi ne ugajajo strogemu sodniku. Zavrnil bi jih v popravo, ali odrinil kakor nesposobne za nadaljno postopanje. — Veseliti pa nas morajo tri pravokrepne sodbe v sonetih „Al' prav se piše“, „Ne bod' mo šalobarde“ in „Apél podobo“. V njih se je Prešeren vspel nad starikave predpise, ter je, ne da bi za to bili posebe prosili, besedilu sodbe pridejal razloge. Tudi mi se bomo smeli prosteje gibati, in práv rad bi dočakal dneva, ko mi bo sodnik v bodočem preobraženem ustnem postopanju oznanil sodbo z razlogi vred v krásnem sonetu vrednem Prešernove slave.

Prestopimo na kazenski oddelek.

Dr. Mahnič, duhovit mož, če prav ni jurist, je nekoč iztaknil prešestvo v pesmi „Sila spominja“. Mi pravniki temu mnenju ne moremo pritrditi, najsi včasih dlako cepimo. Poezije dokažejo, da je bil Prešeren navzet tiste znakovite kranjske pobožnosti, in spoštoval je *vero pravo sveta pisma prosta zmote vsake in menihe modre može*. Obiskoval je o Vélikem tednu ljubljanske cerkve in celo malo cerkev v trnovskem predmestji, poznal je legendo o zlahtniču *trde glave* ter o svetem Senanu. Nad vse zaslužen je pa njegov „Krst pri Savici“. Kako bi se bili Vi odločili gospod dr. Mahnič, ako bi bilo Vam na voljo dano, ali krstiti tako trdovratnega pagana, kakeršen je bil Črtomir, ali zložiti tako visoko in pobožno pesem, kakor je Prešernova? Jaz mislim, da bi se Vam ne bil posrečil ne krst Črtomira niti krst Prešernov. Prešernova pobožnost in uravnost je torej nedvomna; sicer pa bistrourni pravnik tudi ni bil tako bedast, da bi zalezoval ženo in hkrati o njej pel:

„Trdna med nama vzdiguje se stena

Z brezna globoc'ga do strmih nebes“. —

Tajiti ne morem, da so nekateri „zabavljivi napisi“ kaznivi. *Gospod, ki je bil prej časa in zdaj življenja tat; Kastelec, ki gre muhe prodajat' nameš' čebelic; Ravnikar, ki je kriv, da kolne kmet molitve bravši*: vsi ti so smeli Prešerna tožiti zaradi žalitve svojega poštenja. A odpustili so mu greh, ker je animum injuriandi svojih pušic osladil z medom:

„Naj misli, kogar bi pušice te zadele,
Da na visoki vrh leté iz neba strele“.

S tem zagovorom naj se tolažijo tudi župani, ki se čutijo zadete v „Ženski zvestobi“ z rekom: *oče župan so mož neslan*. Takisto niso tožili v pesmi „Zvezdogledom“ ozmerjani *lažnjivi pratikarji* in zvezdogledi, ker jim je Prešeren baš v tej pesmi natvezel dokaz resnice. Bolje bi pa bil storil, da se pratikarjev ni lotil. Zakaj Véliki pratikar (tiskar Blaznik) se je na svoj način maščeval nad zabavljivim Prešernom, ko je, tiskajoč njegove poezije, va-nje zatrosil veliko več pogreškov, nego jih je omenjenih na koncu knjige. Teh pogreškov je toliko, da se je nekoč trdilo, da so v raznih izvodih celo — različni. Taka osveta ni bila viteška niti slovenska. —

Naj bolj umestno je, da kazensko pravo završimo s kazensko sodbo. Tako sodbo nam podaja „Povodnji mož“. Naš prednik je bil strog sodnik, kakor smo že gori omenili, navedši to pesem. A on je bil zajedno pristaš načela, da smrtna kazen bodi manj mučna in manj sramotna. Temu načelu na ljubo je Urška zaplesala v smrt med hladnimi valovi. Prešeren, kakor pesnik-prerok, je slutil, da bodo nekoč človeka, ki je smrtne kazni vreden čin *predrznil v časa se sejat' razore*, usmrtili z električno silo; saj je v „Novi pisariji“ zapel: *V grdóbe strela treši naj ognjena*: toda kakor pravnik-razsodnik, ni pričakoval, da bodo kedaj zločinec in duhoven njega spremljoči ter gospodje kazen izvršujočega sodišča zaplesali med seboj elegantno kolo ali četvorko, predno obsojenca podere iznenadni udarec iz skrite električne baterije. Hotel je samo na tak način, da tesnosrčna in tesnoumna cenzura njegove nakane ne izvoha, sodnikom syoje in bodoče dobe namigniti, naj ne moré neusmiljeno, ako ne morejo prebiti brez smrtne kazni. Cenzure se je moral bati; vanjo ni spustil nobene pušice in prav oprezno jo je oplazil v pesmi „Orglar“. —

Oprostite da sem se pri posameznih pesmih preveč mudil. Pokazati sem hotel, koliko zlatih resnic in vzorov bi našel drug, ki bi Prešerna prelistaval temeljitejšé od mene. —

Našel sem v „poezijah“ tudi nekaj biserov iz zgodovine prava, če prav se to znanstvo v oni dobi ni posebno obdelovalo. — Rimsko pravo Prešernu menda ni ugajalo. Omenja sicer Ovidija in Katona, znani sta mu Cintija in Korina, a molči o Gaji in Ulpianu; da, celo v „Slovo od mladosti“ ne omenja, da bi ga nazaj v mladosti temno zarijo mikali *Digestorum libri L.* ali *legis actiones*. Naravno je, da se kakor Slovenec in sin kmetske hiše ni mogel ogrevati za rimsko pravo. Takisto naravno je, da se je kakor pobožen Kranjec vsaj nekoliko pobrinil za cerkveno pravo. Tako vidimo v „zdravilu ljubezni“ da so *opat in menihi modri možje*. Tako nam kaže balada „Prekop“ dve pravili. Prvo velja duhovnikom izraženo v vrstah:

„Zvečer jo je poročil, do pólnoči svat'val,
O polnoči vesel je z vesele družbe vstal“.

Drugo pa ostaja nam posvetnjakom v vrstah:

„Zakaj v prst posvečeno ste me zagrebli vi?
Ker sem se sam bil vsmrtil“.

Nikdo naj se ne spotika na tem, da v „Turjaški Rozamundi“ Ojstrovrharja in Lejlo poroči *grajski pater* ne redni župnik in da ju poroči brez oklicov. Iz teh okolišnin naj se samo to posname, da se je poroka vršila, predno so se proglasili sklepi tridentskega cerkvenega zbora, ker dotični ukazi papežev iz starejše dobe se niso obče izvrševali in zlasti ne pri plemenitnikih, med katere se je štel *cvet junakov, Ojstrovrhar*. — „Krst pri Savici“ nam je ohranil pravilo, da se sme zaročenka odreči ženinu in zakonu, če stori obljubo večne čistosti. To je Bogomila vestno izvršila za stare strogo pobožne dobe. V bolj nove čase nas véde „Sveti Senan“, s katerim naj opravimo kanonsko pravo. „Senanus“ je proti *deklici mokri* neizprosno izvršil cerkveno opravilo: *Menih sta in ženska nasprotne stvari*. Sprevidel je pa naposled, čeprav je bil velik svetnik, da dejansko življenje takisto neizprosno nareja izjema od pravila, in zatorej pesem konča:

„Odtod se menihi ženstvá ne bojé,
Za dušo in truplo njih radi skrbé“.

Ravnajmo se torej tudi mi, liberalni posvetnjaki po vzgledu svetega Senana, in ne sodimo strogo, če čujemo včasi iz kakega župnišča novice, ki se ne strinjajo s kanoniškimi prepovedmi. —

Važnih podatkov za pravo in družabno življenje starih Slovencev nam hrani „Krst pri Savici“.

Stari Slovani so bili svobodni: *si prosti vol'jo vero in postave*. Razlike med grajščakom in kmetom (med gospodom in hlapcem) ni bilo: *Le malo Vam jedila, bratje, hranim*, in v 18. osmoredici *In brž veslata v konec ta jezera*. Pisanih zakonov, in torej tudi komentarjev, niso poznali, vendar so zakone bolj spoštovali, kakor jih zdaj mi:

„Na tleh leže Slovenstva stebri stari,
V domačih šegah vtrjene postave“.

Pisati so znali, in pisma (*list pride*) so že takrat hodila iz Kranja v Bohinj, o čemer nas podučí 13. osmoredica. Denar so poznali, in bili so srečnejši od nas, ker imeli so resnično zlato vrednost in zlatá na tovore, dočim imamo mi zlato vrednoto samo na papirji in zlato samo v nemškem pregovoru: „Morgenstund hat Gold in Mund“. To nam svedoči 18. osmoredica. Da je bila onda omika precejšna, kaže to, da tudi paganskih bogov služabniki niso pozabili na temporalia. Vendar tedanja bira ni bila huda. To priča 8. osmoredica. Grajščak Črtomir je imel, čeprav *V vojski dnarji so bili razdani*, po končanem boji še tovor zlata; bil je torej jako imovit gospod. Vendar ga je k hramu Boginje Žive *Tja na otok z valóvami obdani* prinesla ne težka ampak lahka ladja, ko je opravljal dari po navadi *Od čede, žita in novine sadja* iz bohotnega Bohinja. — Bilo je pa marsikaj že onda tako kakor zdaj. Imeli so mejsobne prepire kakor dandanes: *Slovenec že morí Slovenca brata*, in tem prepírom je bil nasledek kakor danes: *Le tujcem sreče svit se v Krajni žari*. Že takrat se je nosila kultura do nas od zapada (31. osmoredica), dočim so se naši predniki, takisto kakor zdaj mi, ponašali s svojo geografijo, in se, kakor mi, niso ogibali germanizma ali germanizmov. To kričeče priča razprto tiskana vrsta: *Naj več svetá otrokom sliši Slave*. — Še nekaj mi je na srcu. Nekaterniki zdaj tolikanj kriče nad Mladoslavenci in njihovimi liberalci, kakor nad izrodki najnovejše dobe. Ti kričači ne poznajo ne sedanjih ljudij ne zgodovine. Že onda, ko sta Valjhun in Druid preobračala stare Slovence, so med njimi bili hujši brezverci in liberalci, nego tisti, s katerimi nas zdaj strašijo. Kdor tega ne verjame naj bere 39. osmoredico. Tam pravi Črtomir: *Vem, da malike in njih službe glave Služabnikov njih so na svet rodile. V njih le spošt'val očetov sem postave*. In tak liberalec, ki ni spoštoval ne malikov niti glav njih služabnikov, se je spreobrnil, da *postane mašnik*. Kdo ve, kako bi se mu zdaj godilo, da živi med nami, vpríčo svoje preteklosti? Ali bi se smel nadejati, da

zdaj, ko je umrl gospod kanonik Klun, doseže Ravberjev beneficij, stolni kanonikat, deželno poslanstvo in državno poslanstvo, ali vsaj jedno od teh pokojnin in dostojanstvin?

V zgodovino prava spada tudi življenje pravnikovo. Prešeren je bil v tem obziru skromen in malobeseden. Rojen je bil leta 1800, vendar se, dasi je „prešeren“, nikjer ne baha, da je med prvimi Slovenci tega stoletja. Iz gimnazijskih let ne pove nič in iz vseučiliških prav malo. „Slovo od mladosti“ nam samo to kaže, da njega dni še ni bila toliko, kakor sedaj razvita pogodba, katero razlaga § 983. obč. drž. zak., ker tam se poje:

„Da le petica dá imé sloveče,
Da človek toliko velja, kar plača“.

Na vseučiliška leta tudi spominja pentameter v „spominu Matija Čopa“: *Lel bil naš krmar, drugi je bil Palinur*. Šolali so se torej v oni blaženi dobi po starem hrvaškem običaji:

Već su pili i ljubili,
Kad mi jošte nismo bili;
Još će piti i ljubiti,
Kad nas više neće biti.

Dogodek v romanci „Učenec“ se ne tika Prešerna, ker zaljubil se je bolj pozno; to je gori povedano. Zató se je pa zaljubil prevdarno in modro. Romanca „Dohtar“ namreč pové, da je bila deklica, za katero je *postopal* celo pravniško omikana, ker je dobro vedela, kaj so opravila *dohtarjev*; imela je pa tudi teto, po kateri je pričakovala *dedino bogato*. — Kakor odvetniški kandidat je zapel sonet „Kupido ti in tvoja“, iz katerega sodimo, da je že onda odvetniški naraščaj mamil *up goljivci*, ki *Povsód vesele lučice prižiiga*. A postal je advokat stoprav leta 1847., ko so ga izučile *v starjih letih časov sile*. Govorili so, da bi bil mogel že davno prej sestiti za svojo mizo, da ni pel sonetov in spuščal zabavljic „na visoki vrh“. No, zdaj so milejši časi. Pobogati se pa smemo z Prešernovo usodo, če pomislimo, da bi malo ali nič ne imeli njegovih poezij, ako bi bil smel že po končani sedemletni praksi, kar je zdaj dovoljeno, kakor odvetnik vresničevati obljubo navedenega soneta:

„Cel dan iz pravd koval bom rumenjake,
Zvečer s prijatli praznil bom bokale“. —

Utrujen in nezadovoljevan čitatelj mi morda očita: *Kaj pa je tebe treba bilo?* Ta trud, ki si ga žrtvoval Prešernovim poezijam, bi mar bil posvetil preučevanju novega sodnega reda, in o tem bi naj bil kaj pisal. „Nam utile je zrno, dulce pleva“. — Opomin na nov sodni red mi jemlje ves humor, zato rej odgovarjam resno: Važen je sodni red, važnejši je življenski red, in ta zahteva jasnih ur, da *slrbi verige bodo odstopile*, in da se, ko *nevstrah'vani čas hiti*, odpočijemo in z dušno zabavo okrepcamo za opetovano sisypho-vanje. *Kdo zná noč temno razjasnit', ki tare duha?* Samó pesnik, in kdo bolje, negoli naš nesmrtni Prešeren, ki nam je domačin po stanu, krvi in jeziku. Prelistujte torej v počitnih, življenskemu redu posvečenih, urah njegove poezije, in z menoj vred boste prepričani:

„Da one samé nam ur'jo roké,
Da one samé nam glave vedré“.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Zemljiškoknjižni vpisi, kateri se imajo po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak. izvrševati uradoma, imajo za predmet stvarne pravice brez omejitve in nikakor ne samo takih stvarnih pravic, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 134: pleniss. sklep z dne 8. aprila 1896, št. 3577.).

Kazuje na prakso, katero izvaja neko okrajno sodišče in po kateri nastopi vpis v zemljiško knjigo, ki se izvršuje eventualno uradoma po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak., samo pri vpisovanji lastninske pravice, ne pa tudi drugih pravic, naprosilo je c. kr. pravosodno ministerstvo z dopisom z dne 16. marca 1896 predsedništvo najvišjega sodišča, naj ukrene v polnem senatu rzsodek o tem, je-li morajo zemljiškoknjižni vpisi, kateri se morajo po §-u 2. navedenega zakona izvrševati uradoma, imeti za predmet stvarne pravice brez omejitve, ali samo take stvarne pravice, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.

Predsedništvo najvišjega sodišča zaukazalo je torej v zmislu instrukcije, potrjene z najvišjim sklepom z dne 7. avgusta 1872, da se posvetuje o tem prašanju v najpopolnijem senatu, kateri je sklenil, da vpiše v knjigo judikatov na čelu navedeni pravni rek in sicer temeljem sledečih razmotrivanj:

Po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak. izvrševati se morajo zemljiškoknjižni vpisi, katerih temelji so se ustanovili tekom zapuščinske razprave v obliki, katera odgovarja zahtevam vknjižeb, ako ni prošnje vdeležencev, katera bi odgovarjala obstoječim zakonitim propisom, potem ko je zadobilo prisojilo pravno moč, po zapuščinskem sodišču uradoma, ako so sodišču pri rokah za dovoljenje vknjižbe potrebne listine, v kolikor niso izdatki odločeb zapuščinskega sodišča. V §-u 3. istega zakona določuje se, da ima zemljiškoknjižno sodišče, ako uradoma povodom zapuščinske razprave izve, da se je opustil zemljiškoknjižni vpis stvarne pravice, ki je podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, ali če se zemljiškoknjižno sodišče naprosi po katasterskem oblastvu, da naj poskrbi opuščeni zemljiškoknjižni vpis take pravice, pozvati zamudno stranko, potem ko jo je zaslišalo, da naj ukrene, da se v določenem roku pod izogibom globe zemljiška knjiga uredi, ali da se, če je kaj nasprotujočih zadržkov, izkaže o storjenih korakih, da se zadržki odpravijo. Smoter te zakonite določbe je skladnost zemljiške knjige z zemljiškodavčnim katastrom. Določilo §-a 2. navedenega zakona ima dalje ta smoter, da napravi skladnost zemljiške knjige z dejanskimi razmerami, kojih obstoj se je ali po zapuščinski razpravi ali znova ustanovil ali pa tekom zapuščinske razprave konstatoval. Med tem ko § 3. navedenega zakona zadeva izrecno samo take stvarne pravice, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, ne misli § 2. istega zakona na tako omejitvev in se mora torej določilo §-a 2. pod uveti, katere določuje ta zakonita določba, uporabljati na vse stvarne pravice brez izjeme, torej ne samo na lastninsko pravico, ampak tudi na zastavne pravice, služnosti, realna bremena, da celo na pravico rešilnega kupa in na predkupno pravico kakor tudi na najemne pravice in ne samo na pridobitev teh pravic, ampak tudi na njih utesnitev, prenos in ugasnitev. Ako bi bilo zakonodajstvo vpise, ki se izvršujejo uradoma, nameravalo omejiti na one stvarne pravice, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, moralo bi to v §-u izrecno iz-

raziti. O tem more se tem manj dvomiti, ker se je v naslednjem §-u 3. ukazalo, da se imajo stranke siloma primorati, da napravijo red v zemljiški knjigi, izrecno samo gledé onih stvarnih pravic, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek. Ako se pomisli, da ni v §-u 2. v mislih slučaj, v katerem so popolnoma dane podlage za zemljiškoknjižni vpis in v katerem gre samo še za to, da se zemljiškoknjižno izvrši, kar se je dognalo tekom zapuščinske razprave, da se v tem slučaju v očitnem interesu strank uradoma ukrene samo ono, kar bi bile stranke same opravičene ukreniti in odlašajo samo radi indolence, radi okornosti ali radi stroškov, ki so združeni z zemljiškoknjižno prošnjo, da pa § 3. govori o vsem drugem slučaju, namreč o slučaju, v katerem podlage za zemljiškoknjižni vpis uradoma niso dognane in v katerem je nujni povod za napravo reda v zemljiški knjigi samo radi tega, ker bi sicer zemljiška knjiga ne bila v skladu z zemljiškodavčnim katastrom, potem ni težko dobiti razlago, zakaj se slučaj, katere omenja zakon, različno uravnavajo. Določba §-a 3. pa ozira se samo posredno na korist strank, v prvi vrsti in neposredno pa na javno korist, kateri je brezdvomno na tem ležeče, da je zemljiška knjiga v skladu z zemljiškodavčnim katastrom. Nazor, da se določba §-a 2. jednako z ono §-a 3. navedenega zakona nanaša samo na one stvarne pravice, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, imenovati se mora torej pravnopomoten, nasprotujoč besedam in očitnemu namenu zakona. Prašanje, katero se je stavilo, razsoditi se mora torej soglasno z opazkami, katere se nahajajo v ukazu pravosodnega ministerstva z dne 25. avgusta 1884, št. 4407 in katere v vsakem oziru odgovarjajo zakonu tako-le: Zemljiškoknjižni vpisi, kateri se imajo po §-u 3. zakona z dne 23. maja 1883, št. 83. drž. zak. izvrševati uradoma, imajo za predmet stvarne pravice brez omejitve in nikakor ne samo takih stvarnih pravic, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.

b) Razsoja o prašanju, je-li pristojba pristojbini od imovinskega prenos vsled smrti stvarna zastavljenost izvršilno prodane nepremičnine, je stvar sodnika, kateri razdeljuje doseženo izkupilo. Ta zastavljenost taki pristojbini tedaj ne pristojba, ako se je zapuščina, v katero spada nepremičnina, kojo zadeva pristojbina, prisodila še le potem, ko se je nepremičnina že izvršilno prodala.

V izvršilni zadevi A-jevi proti B-ju likvidoval je prvi sodnik k doseženemu izkupilu oglašeno procentualno pristojbino, ki se je odmerila od zapuščine dne 8. decembra 1893. l. umrle X., oziroma od izvršilno prodane polovice zemljišča, katera je bila lastnina X., kot prednostno tirjatev.

Višje deželno sodišče na Dunaji izreklo je, izpremenivši prvosodni odlok, da omenjena odstotna pristojbina ni likvidna in to uvažuje, da imajo zapuščinske pristojbine za prenose imovine vsled smrti zakonito zastavno pravico le na onih predmetih, kateri se pridobe po prenosu imovine vsled smrti, da pa vprašavno zemljišče, katerega polovica spada v zapuščino X., ne stvarja predmeta pridobitve vsled smrti, ker se je še pred prisojilom zapuščine izvršilnim potom prodala v svrhu poplačila dolga, kateri je bil na zapuščini, in torej pravni naslednik zapustnice te polovice ni pridobil; da pa tudi za to zemljišče doseženo izkupilo ne more biti predmet pridobitve vsled smrti, ker ne zadostuje niti za poplačilo hipotečnih upnikov, vsled česar manjka vsak vzrok, iz katerega bi se mogla uporabljati zakonita določila o stvarni zaveznosti (§ 72. prist. zak.) za pristojbine, ki se morajo plačevati povodom pridobitve vsled smrti, na predležeče izkupilo.

Najvišje sodišče potrdilo je višjesodno razsodilo z odločbo z dne 15. aprila 1896, št. 4100 in sicer uvažuje, da se mora po dvornih dekretih z dne 15. januarija 1787, št. 621. z. j. z. in z dne 23. oktobra 1794, št. 199. z. j. z. izkupilo, ki se je doseglo za izvršilno prodano zemljišče, razdeliti med zastavne upnike, ki so zaznamovani na tem zemljišči, po obstoječem prednostnim redu, da mora torej sodnik, kateri razdeljuje, pretresovati obstoj zastavne pravice, na podlagi koje se zahteva plačilo iz izkupila; da torej gledé zapuščinske pristojbine, ki se je oglasila za poplačilo iz izkupila in kojo je plačati za prenos imovine vsled smrti, sodniškemu

presojevanju ni podvržena zakonitost njene odmere, pač pa obstoj zastavne pravice, ki se zahteva za to pristojbino; da zahteva c. kr. finančna blagajnica za priglašeno od zapuščine dne 8. decembra 1805 umrle X., oziroma od izvršilno prodane, X. lastne polovice zemljišča zakonito zastavno pravico po §-u 72. prišt. zak.; uvažujé, da se je to zemljišče izvršilno prodalo že 17. septembra 1895, med tem ko se je zapuščina X. prisodila še le 24. decembra 1895, da torej preje omenjenega zemljišča dediči X. niso pridobili; dalje uvažujé: da ima po §-u 5. ces. naredbe z dne 19. marca 1853, št. 53. drž. zak. v slučajih, da se nepremičnina, katera je prešla na koga vsled smrti, po sodišču proda še pred sodnim prisojilom zapuščine, odpasti iztirjevanje odpadajoče pristojbine, in iz tega vsekako sledi, da se tudi ne more uveljaviti zakonito zastavno pravico na nepremičnino, prodano kot zapuščinska imovina; da mora to naredbo kot splošno veljaven zakon uporabljati tudi sodnik, da je torej višje deželno sodišče, ko ni pripoznalo zahtevane zastavne pravice za pristojbino odmerjeno od zapuščine X. na nepremičnino, koja se je prodala po sodišču, in torej te pristojbine iz izkupila ni likvidovalo, to je ni odkazalo, postopalo samo v svojem pristojnem delokrogu in po zakonih.

Ob jednom ukrenilo se je, da se vpiše na čelunavedeni pravni stavek v repertorij izrekov pod št. 163.

c) Odstopojemniku gredo gledé na tirjatev, prepuščeno mu izvršilnim potom s prisojilom, ravno tiste pravice, katere je imel izvršene; hranilec novcev ima pred prisojilom izročiti jih slednjemu, po prisojilu, hranilecu zakonito prijavljenem, pa prvemu (§-a 1394. in 961. obč. drž. zak., pa § 314. o. s. r.). Tirjatev označiti se ima v prošnji za izvršilno prisojilo natančno, tudi z njenim dozdevnim pravnim naslovom; če pa se je pokazal slednji tekom pravde kot napačen, ga nadomestiš v skrajšanem postopku vedno lahko s pravim naslovom (§ 1314. o. s. r.).

Tožbeni zahtevk: Toženec M. H. je dolžan plačati tožniku vsled odloka z dne 30. junija 1895, št. 2189 kot odstopojemniku A. P-ta, od svote izročene njemu v hranitev, znašajoče 290 gl. av. velj.,

delni znesek 174 gld. 70 kr. s 5% obrestmi od 30. junija 1895. l. in tožbene stroške v 14. dnevih pod izvršilom — zavrnilo je okrajno sodišče v Ž. z razsodbo z dne 16. decembra 1895, št. 4183 iz sledečih

razlogov:

A. P. je bil dolžan plačati tožniku glasom poravnave z dne 8. majnika 1895, št. 1630 in odloka z dne 15. junija 1895 na posojilu 125 gld. z 8% obrestmi od 8. novembra 1890. l. in tožbenimi stroški 21 gld. 51 kr. V iztirjanje te tirjatve zaprosil je tožnik dne 25. junija 1895. l. izvršilno prisojilo tirjatve A. P-ta na posojilu v znesku 290 gld. v plačilnej obljubi M. H-ja. Tej prošnji se je ugodilo z odlokom z dne 30. junija 1895, št. 2189. Ker M. H. ni plačal prisojene svote, tožil je tožnik dne 30. julija 1895. l. M. H-ja, da mu je slednji dolžan plačati prisilno odkupljeno tirjatev A. P-ta na posojilu, znašajočem 174 gld. s pripadki. M. H. je oporekal, da mu je A. P. posodil 290 gld., obstal pa je, da mu je poslal pred 10 leti iz Amerike v hranitev 290 gld.; ko je slišal M. H., da namerava tožnik prisoditi si dati to svoto, plačal je to svoto ned. nezakonskemu otroku A. P-ta, J. P-tu z dovolitvijo nezakonske matere, varuha Janeza P-ta in načelnika tega sodišča. M. H. trdi, da se mu je zagotovilo po slednjem, da je s tem plačilom prost sleherne obveze, kar se je zgodilo preje, ko se mu je vročil prisojilni odlok. Tožnik je vzel na vednost, da je imel toženec M. H. novce le v shranitvi, ter je izpremenil temu odnošaju primerno svoj tožbeni zahtevek, sicer pa oporekal toženčeve trditve. Toženčevi priči Janez P. in Ana P. sta potrdili navedeno toženčevo trditev o plačilu, kar dokazuje tudi potrdilo mestne hranilnice Novomeške z dne 19. junija 1895, št. 525., glasom katerega je poslal Janez P. 18. junija 1895. l. onej hranilnici za ned. J. P-ta svoto 290 gld. Obedve priči potrdili sta, da se je izvršila ta pošiljatev posredovanjem načelnika Ž-ga sodišča. A. P. nezakonska mati ned. Jožeta P-ta in M. P., sestra toženčeva, sta potrdili soglasno, da njima je pisal A. P. iz Amerike, da so novci, shranjeni pri M. H-ju v znesku 290 gld. av. v., lastnina nezakonskega otroka J. P-ta. Dognano je, da je bil tožniku prisojen del posojilne tirjatve pri M. H-ju, iz česar pa sledi, da je imelo izvršilno posojilo iz odloka z dne 30. junija 1895, št. 2189. le takrat veljavo, ako je A. P. resnično posodil M. H-ju 290 gld.; kajti le posojena svota in

nikaka druga, prisodila se je tožniku, in le plačilo M. H-ju prisojene svote imel bi zahtevati tožnik z navedenim posojilnim odlokom. Pravni naslov tirjatve je pri prisojilu bistven. Ker je tožnik pri razpravi sam na vednost vzel, da A. P. ni »posodil« M. H-ju svote 290 gld., nego le izročil v hranitev, in ker je izpremenil tožnik pravni naslov v tožbenem zahtevku, je slednji že iz tega vzroka neosnovan, ker se je moral zavrnuti. Zavrnuti pa se je moral tudi radi tega, ker je dokazal toženec s pričama, da je plačal svoto 290 gld., katero je bil dolžan A. P-tu, z odobritvijo nadvaruškega oblastva, da-si ta dovolitev ni izšla v zakonitej obliki; nadalje z dovolitvijo A. P-ta, poprej ko je prosil tožnik za izvršilno posojilo; preje, ko se je vročil M. H-ju prisojilni odlok. M. H. je dokazal, da ni bil A. P-tu v trenutku vročitve prisojilnega odloka ničesa dolžan, torej tožnik ni zadobil z izvršilnim prisojilom nobene tirjatve (§ 1392.—1394., 1412., 1427. obč. drž. zak.). Tožbeni zahtev se je zavrnil torej popolnoma.

Vsled tožnikove apelacije je razveljavilo višje deželno sodišče v Gradcu razzsodbo prvega sodnika ter ugodilo tožbi z razzsodbo z dne 19. februvarija 1896, št. 910. iz nastopnih

r a z l o g o v.

A. P. ima plačati tožniku temeljem poravnave z dne 8. majnika 1895, št. 1630 in odloka z dne 15. junija 1895, št. 1985 znesek 125 gld. s pripadki. V iztirjanje te tirjatve prisodil se je tožniku z odlokom z dne 30. junija 1895, št. 2189 izvršilno del tirjatve pristoječe A. P-tu proti tožencu v znesku 290 gld., namreč 174 gld. 70 kr. S predležčo tožbo zahteva tožnik od toženca plačilo njemu prisojenega zneska 174 gld. 70 kr. Toženec priznava, da mu je poslal A. P. pred 10 leti iz Amerike 290 gld. v hranitev in vgovarja sledeče: A. P. je oče nezakonskemu otroku Jožetu P-tu, rojenemu od Ane P., katera mu je povedala, da jej je pisal A. P. pred 9 leti iz Amerike, da se svota hrani pri tožencu M. H-ju, kot lastnina ned. Jožeta P-ta. Ker je slišal potem toženec M. H., da namerava tožnik prisoditi si pustiti svoto 290 gld., je toženec plodonosno naložil te novce pred vročitvijo prisojilnega odloka 18. junija 1895. l., sporazumno z varuhom Janezom P-tom in z odobritvijo okrajnega sodišča Žega, na ime ned. Jožeta P-ta v Novomeškeji hranilnici, radi česar naj bi se imela zavrnuti tožba. A tega vgovora ne gre upoštevati. Sodna položitev novcev se ni izvršila

nikoli, niti pred vročitvijo prisojilnega odloka, niti po vročitvi, kajti hranilna knjižica št. 611. v vrednosti 290 gld. je še dandanes v roki napominanega dozdevnega varuha Janeza P-ta, kateri je izpovedal kot priča zaslišan, da se doslej ni imenoval varuhom nedoletnemu Jožetu P-tu. Ne gledé na to, da se ni položila svota 290 gld. za ned. Jožeta P-ta v roki sodišča, ni toženec niti trdil, da ga je poveril A. P. k takej položitvi. Poleg tega se pa tudi dokazalo ni, da je ned. Jože P. nezakonski sin A. P-ta. Ker toženec ni izročil A. P-tu svote 290 gld. v hranitev prevzete, niti pooblaščencu v to svrhu poverjenemu, ugoditi je bilo tožbenemu zahtevku.

Potrdivši rzsodbo Graškega višjega sodišča zavrnilo je najvišje sodišče redno revizijo toženčevo z naredbo z dne 20. majnika 1896, št. 5925.

Razlogi.

Gledé prisojene tirjateve pristojé izvršitelju jednake pravice kakor prvotnemu upniku (§ 1394. obč. drž. zak.); z ozirom na pravno razmerje obvezan je bil toženec v zmyslu §-a 961. obč. drž. zak., pravilno vrniti izročniku novce v hranitev izročene. Napram tožniku bi bil moral dokazati toženec, da je izpolnil pravilno svojo obvezo bodisi proti izročniku, bodisi proti tožniku kot drugemu prejemniku, kar se mu pa ni posrečilo po vtemeljenem nazoru višjega sodišča, kajti niti iz toženčevega razmotrivanja niti iz izpovedeb prič ne sledi, da bi bil pridobil pred napominanim izvršilnim prisojilom nedoletnik Jože P. kako pravico, po katerej bi prešla tirjatev 290 gld. nanj. Ker je nadalje tirjatev izvršenca A. P-ta povsem slična z ono proti tožencu, kar je razvidno iz pravnega položaja, je nepomenljivo, da se je označila ta tirjatev v prisojilnem odloku kot posojilo, dasi izvira v resnici tirjatev iz hranilne pogodbe, ter ne ovira tožnikove pravice iskati isto pri tožencu, kar bi imel zahtevati njegov prisiljeni pravni sprednik. Slednjič je pripomniti, da je bil tožnik v zmyslu določil skrajšanemu postopku določenih, opravičen popraviti tožbi pravni naslov, primeren dejanskim odnošajem.

Dr. Rupert Bežek.

d) Priposestovanje parcel, pripisanih fidejkomisu. Posestnik, kateremu je bil pri delitvi zemljišča, koje se je do tedaj nahajalo v skupni posesti, od drugih soposestnikov oddeljen kos v izključno posest, more si proti zemljiškoknjžnemu lastniku v dobo priposestovanja vračunavati tudi čas, v katerem je bilo zemljišče še nerazdeljeno v skupni posesti.

Parcelle št. 3251/1 — 3251/10, prej parcela št. 3251, k. o. Krška vas pripisane so vl. št. 101 kranjske deželne deske, pripadajoče k fidejkomisu grofov A. Od teh parcel pa so parcele št. 3251/3 — 3251/10 že mnogo let v posesti kmetov iz bližnje vasi Š., kateri so do leta 1869. skupaj izvrševali posest na vsem dotičnem, tedaj še nerazdeljenem prostoru. Leta 1869. pa so si Š-icani sami ves ta prostor mej seboj razdelili na 8 delov, ter posamezne dele, kateri so pozneje dobili preje navedene parcelne številke, odkazali 8 kmetom v posest. Od tega časa naprej je vsak teh 8 kmetov sam posedoval in užival njemu odkazani del. Vsled naznanila c. kr. razvidnostnega zemljemerca, da posestne razmere niso v soglasji z lastninskimi, dobil je vsak teh 8 kmetov z odlokom z dne 29. jun. 1889 nalog, da mora storiti potrebne korake, da se njegova dotična parcela odpiše od vl. št. 101 kranjske deželne deske. Ker zastopniki fidejkomisa v odpis niso hoteli privoliti, vložil je vsak teh 8 kmetov tožbo de praes. 18. sept. 1892 na pripoznanje lastninske pravice gledé njemu odkazane parcele.

Besede vseh, v teh pravadah izdanih rzsodb I., II. in III. stopnje so čisto enake, zato hočemo navesti le rzsodbe v zadevi Franca Šk. radi parc. št. 3251/3 k. o. Krška vas. Deželno sodišče v Lj. je tožbi ugodilo z rzsodbo z dne 27. julija 1895, št. 5986.

Razlogi:

Po pričah je dokazano, da je prepirn svet, sedaj parcele št. 3251/1 do 3251/10 k. o. Krška vas, pred kakimi 60 leti skoro ves bil pod vodo, da so Š-icani ta svet, odkar je voda odstopila, neprenehoma javno in mirno uživali in posedovali, da so se l. 1869. Š-icani z grajščinskim nadgozdarjem dogovorili gledé meje takó, da se je za mejo mej tem, od njih posedovanim in ostalim grajščinskim svetom napravil presek, katerega sta obe stranki priznali kot pravo mejo, da so leta 1869. ves ta svet Š-icani razdelili in posamezne

dele odkazali v posest 8 lastnikom sosednjih njiv v izključno posest, da je pri tej priliki Fran Šk., oziroma njegov prednik dobil v posest parcelo št. 3251/3, in da je ista od tega časa naprej ostala v njegovi izključni posesti. Dokazano je torej, da je prepirni svet že več nego 40 let v posesti tožnika in njegovih prednikov. Ker se je ta posest uredila s posredovanjem zastopnika grajščine, mora se zmatrati kot zakonita, poštena in pristna posest, po kateri je tožnik v zmislu §-ov 1460., 1468. in 1493. o. d. z. priposestoval lastninsko pravico gledé prepirnega zemljišča. Toženci vgovarjajo pred vsem, da se je parcela št. 2351/3 že vsled odloka z dne 29. jun. 1889, št. 5529, vročenega tožniku že dne 30. jul. 1889, pripisala vl. št. 101 kranjske deželne deske, da se je pa tožba vložila še-le 19. sept. 1892, torej več nego tri leta potem, ko so toženci postali zemljiško-knjižni lastniki prepirnega sveta, in da so tedaj toženci to parcelo priposestovali v zmislu §-a 1467. o. d. z. Toda, ker toženi uživalec fidejkomisa istega ni dobil v zaupanji na javno knjigo, nego kot dedič z vsemi bremenj, in ker ni dokazano, da je sploh kdaj izvršil kako posestno dejanje na prepirnem zemljišču, ne more se sklicevati na § 1467. o. d. z. Dalje vgovarjajo toženci, da priposestovanje ni dokazano, ker so fidejkomisne stvari neotujivne, ter se torej ne morejo priposestovati (§-a 618. in 1455. o. d. z.), dalje, ker bi za priposestovanje trebalo vsaj 40letne dobe; tožnik in njegov prednik pa sta priposestovanje pričela šele leta 1869., in slednjič, ker se niti trdilo ni, da bi bil prepirni svet zakonito prišel od Šicanov na tožnika. Fidejkomis sam na sebi je res neotujiven v zmislu §-a 618. o. d. z. ali v tem slučaju se ne gre za to, da bi fidejkomis postal prostodedna posest, nego samo za priposestovanje posamezne parcele, pripisane fidejkomisu; taka parcela pa ni izključena od priposestovanja, ta vgovor ni vtemeljen. Tožnik je dalje v zmislu §-a 1463. o. d. z. opravičen, v dobo priposestovanja vračunati ne samo časa posesti svojega neposrednega prednika, nego tudi čas posesti kmetov iz Šk. Kar se tiče zadnjega vgovora je dokazano, da so Šicani prepirni svet odstopili osmim mejašem s tem, da so ga istim prepustili v izključno posest. Ker pa človek svojo voljo lahko izrazi ne samo izrecno z besedami, nego tudi molčé z dejanji, ki s prevdarkom vseh okoliščin ne dajejo pametnega vzroka, o njej dvomiti (§ 863. o. d. z.), mora se ta prepustitev posesti v korist osmim mejašem na vsak način zmatrati kot izjava volje kmetov

iz Šk., vsled katere je vtemeljena izročitev prepirnega sveta osmim mejašem in torej tudi tožnikovemu predniku. Priposestovanje je torej popolnoma dokazano ter je tudi tožbeni zahtevek vpravičen.

Vsled apelacije tožencev je višje dež. sodišče v Gradcu z rzsodbo z dne 28. novembra 1895, šte. 9874 potrdilo rzsodbo prvega sodišča.

Razlogi:

Tožnik res opira svojo tožbo na več pravnih naslovov, kateri so mej seboj v zvezi, ali temu se ne dá vgovarjati niti s stališča materijalnega, niti s stališča pravnega prava. Pred vsem je dokazana prisvojitve (okupacija) pred 50 ali 60 leti, ko je Sava zapustila prepirni svet, ter so ga kmetje iz Šk. vzeli v posest in začeli rabiti s pašo, sekanjem in rezanjem trt. Proti pravoveljavnosti te prisvojitve v zmyslu §-ov 381. in 382. o. d. z. se ne dá nič vgovarjati, posebno ker toženci sami ne trdijo, da bi bili gledé prepirnega zemljišča izvršili kako dejanje, katero bi merilo na izvirno pridobitev istega. Na to prisvojitve naslanja se delitev v letu 1869., katera je tudi po pričah dokazana. So li s to delitvijo bili zadovoljni vsi vdeleženci in se je li ista izvršila takó, da so vsi vdeleženci na-njo vezani, o tem se ne more razpravljati v tej pravdi, samo deležniki bi mogli mej seboj tej delitvi vgovarjati, ne pa toženci kot tretje osebe. Kar se tiče določitve meje in naprave preseka po grajščinskem gozdarju in po kmetih iz Šk. ter vgovor tožencev, da grajščinski gozdar ni bil vpravičen zastopati fidejkomis, se omenja, da dotične okolnosti niso ravno velikega pomena, ker se tožba ne opira na pogodbo o določitvi meje, nego na že prej omenjeno prisvojitve v zvezi s priposestovanjem. Rešiti je treba edino le prašanje, je li tožnik vpravičen čas skupne posesti deležnikov, t. j. čas pred letom 1869. v svojo korist vračunavati v dobo priposestovanja. Pred vsem se pri priposestovanju, katero se opira na 30 ali 40 letno dobo sme priračuniti čas posesti prednikov tudi brez zakonitega naslova. Pa tudi ne gledé na to se z ozirom na prisvojitve in na delitev, kateri nihče deležnikov ni vgovarjal in katera se mora torej v zmyslu §-a 863. o. d. z. zmatrati kot odobrena, ne more dvomiti o tem, da se tožnikova posest opira na zakonit naslov; poštenost posesti pa se mora predmnevati v zmyslu §-a 328. o. d. z., toženci pa niso navedli niti enega dogodka, iz katerega bi se moglo sklepati na slabo vero tožnikovo. Z ozirom na vse to se ne more

dvomiti, da se združba kmetov iz Šk. mora zmatrati kot pravna posestna prednica tožnikova, in da je po §-u 1463. o. d. z. dopustno, da se čas posesti te združbe pred letom 1869. vračunava v dobo priposestovanja. Nevtemeljen je tudi vgovor tožencev, da je prvotoženec kot užitni lastnik v zmislu §-a 1467. o. d. z. priposestvoval prepirni svet potom zemljiško-knjižnega priposestovanja, ker se je v dotični dobi vknjižila njegova pravica, ter so od takrat pretekla že tri leta. Določba §-a 1467. o. d. z. se je deloma razveljavila po določbah zemljiško-knjižnega zakona (§ 61. i. sl.). Vprašati se mora namreč edino le to, je li tožbena pravica tožnikova že zastarela ali ne. Tožba opira se v tem slučaju na razmere, katere obstojé neposredno mej tožnikom in tožencem osebno, oziroma mej tožencem kot dedičem, ne pa kot singularnim naslednikom, zato se isti ne more zmatrati kot tretja oseba, kafera je kako pravico pridobila zaupajoč na javne knjige. V takem slučaju pa se mora gledé obstanka tožbene pravice soditi po obstoječih civilnopravnih določbah, o zastaranju, t. j., da tožbena pravica zastara, treba, da poteče navadna zakonita 30letna doba zastaranja. Z ozirom na vse to se apelaciji tožencev ni moglo ugoditi.

Toženci vložili so na to izvanredno revizijsko pritožbo, katero je c. kr. najvišje sodišče odbilo z razsodbo z dne 15. aprila 1896, št. 4302.

Razlogi:

Razsodbi prvih dveh sodišč sta v zakonu popolnoma vpravičeni. Vtemeljenim razlogom istih pristavlja se še, da je pravni temelj tožbenega zahtevka po njegovi vsebini pridobitev lastninske pravice od strani tožnika, ne pa način te pridobitve, da mora sodnik zakon vporabljati na dotični stvarni položaj brez ozira na pravna mnenja strank, da je v tem slučaju dokazano priposestovanje potom nepretrgane 40letne posesti prepirnega sveta, da ni dokazano, da je ta posest nepoštena (§ 328. o. d. z.), da tožnik ni dolžan dokazati zakonitosti svoje posesti (§ 1477. o. d. z.), in da na drugi strani uživalci fidejkomisa niso dokazali kateregakoli posestnega dejanja, temveč je dokazano, da se je leta 1869. meja mej kmečkim in graščinskim svetom določila s posredovanjem graščinskega nadgozdarja. Vprašanje o vračunavanji dobe priposestovanja v zmislu §-a 1493. o. d. z. se tu ne more razpravljati, ker se na strani

tožnika ni v tej dobi izvršila kaka prevzetba v zmislu navedenega zakona, nego isti le nadaljuje že prej izvrševano posest v razmerji izvršene delitve, te delitve pa toženci, kateri pri istej niso bili vdeleženi, ne morejo izpodbijati.

Dr. K. Ź.

e) Troški posredovanja odvetnikov pri prisežnih narokih.

V pravdi I. K. proti V. M. pto 75 gld. 45 kr. se je spoznalo na tožencu naloženo glavno prisego o tem, ali se je le-ta zavezal tožniku plačati v Šk., ali ne. To prisego je toženec V. M. storil in se je dotičnega prisežnega naroka vdeležil tudi njegov zastopnik dr. Pr. iz Kranja.

Okrajno sodišče v Škf. je z odlokom z dne 16. febr. 1896, št. 1008 prisežne stroške (katere ima povrniti tožnik) odmerilo na 18 gld. 20¹/₂ kr. in so bili v tem znesku vračunjeni tudi stroški toženčevega zastopnika dr. Pr. za vožnjo, zamudo, dnevščino in intervencijo pri priseganji.

Proti temu odloku se je tožnik pritožil, češ, da je posredovanje zastopnika pri prisežnem naroku nepotrebno bilo in je višje deželno sodišče v Gradcu z odločbo z dne 8. aprila 1896, št. 3689 ugodilo tej pritožbi, izločilo stroške toženčevega zastopnika za vožnjo, zamudo, dnevščino in posredovanje pri prisežnem naroku v znesku 9 gld. 50 kr. ter tako znižalo prisežne stroške na znesek 8 gld. 70¹/₂ kr. V temeljevala se je ta odločba s tem, da gledé na priprosto pravdo in na jasno, nedvomljivo besedilo prisege posredovanje zastopnika pri prisežnem naroku ni bilo potrebno k primernemu zagovoru zatoženca, ki bi že prej, predno je nastopil glavno prisego, odločiti se moral, ali zamore s čisto vestjo storiti naloženo prisego, — da se torej povračilo stroškov toženčevega zastopnika, kolikor zadevajo njegovo posredovanje pri prisežnem naroku, nikakor ne more nakladati nasprotniku.

Toženec V. M. je seveda proti tej višjesodni odločbi vložil revizijsko pritožbo, v kateri se sklicuje na dosedanje pravosodje najvišjega sodišča, po katerem je posredovanje zastopnikov pri prisežnih narokih dosedaj se zmatralo kot k primernemu iskanju svoje pravice potrebno.

A najvišje sodišče je z odločbo dne 27. maja 1896, št. 6053 potrdilo navedeno višjesodno odločbo iz razlogov, v isti naštetih.¹⁾

G.

¹⁾ Ta najnovejša odločba je zanimiva, ker je z njo najvišje sodišče izpremenilo svoja načela o potrebi posredovanja odvetnikov pri prisežnih narokih in bi potemtakem zastopniki sploh se izključili od prisežnih narokov, izvzemši le posebno zamotane pravde in prisege z nerazumljivim besedilom, — a tudi na take se da porabljati načelo, da mora stranka že pred nastopom prisege se odločiti, ali bode mogla priseči ali ne, in da ji potem pri prisežnem naroku nobenega zastopnika več treba ni. Najvišje sodišče je v sličnem slučaju z odločbo z dne 14. junija 1893, št. 6805 predrugачilo odločbo višjega deželnega sodišča v Gradcu, ki je tudi takrat že posredovanje zastopnika pri prisegani njegove stranke gledé na jasno nedvomljivo besedilo prisege kot nepotrebno zmatralo, ter izreklo, da ima stranka sploh pravico poslužiti se pravne pomoči svojega zastopnika tudi pri prisežnem naroku. Sedaj je pa o tem, kakor kaže, drugih mislij.

Kazensko pravo.

Oni, ki je izgoljufane reči prikril, si prisvojil ali razpečal, zakrivil je deležnost izneverjenja, ako ni vedel, da je storivec rečene reči goljufno izmamil, nego mislil, da so mu bile zaupane.

Urarja R. in M. sta bila napravila med seboj nekako pridobitno društvo s hvalevrednim namenom, da se z združenimi močmi preživita. Toda pošteni prislužek njiju obrti zdel se jima je kmalu prenizek in nezadosten za mnogoštevilne nepotrebne njiju potrebščine. Zato sta poskrbela za nepoštено in kaznivo pomnoženje svojih prihodkov. Izvršila in poskusila sta celo vrsto tatvin, goljufij in izneverjenj. Državno pravdnštvo obtožilo je bilo mej drugim R-a, da je K-u žepno uro, vredno 24 gld., z zvijačnim in lažnjivim prigovarjanjem, da jo v njegovem imenu in na njegov račun drago proda, izmamil, ter da je poskusil istemu K-u nekoliko dnij kasneje na sličen način tudi verižico za uro, vredno 20 gld., goljufno odtegniti; M-a pa, da je R-a nagovarjal, naj K-u uro in verižico izmami, in se ž njim v napred o svojem deležu na dobičku in koristi sporazumel; torej R-a zločina goljufije po §-ih 197., 200., odnosno po §-ih 8., 197. in 200. k. z. in M-a sokrivde rečenega zločina po §-u 5. k. z.

Na podlagi podatkov glavne razprave obsodilo je razsodno sodišče R-a v zmyslu obtožbe.

Gledé M-a pa ni bilo dokazano, da je R-a k goljufiji nago-varjal, se ž njim popred o svojem deležu na dobičku sporazumel, pač pa, da je napomenano uro, mislé, da jo je bil K. svojevóljno R-u izročil in zaupal z nalogom, da mu jo proda, zastavil. Sodeče sodišče je vsled tega M-a prestopka deležnosti izneverjenja po §-u 464. k. z. krivim proglasilo.

Obtoženec M. navajal je v svoji pritožbi ničnosti, da so razlogi razsodbe razsodnega sodišča protislovni v onih točkah, v katerih trdé, da je R. zakrivil goljufijo, a v istem dušku govore v zastavi izneverjene ure (§ 281., št 5. k. pr. r.), ter da je razsodno sodišče kazenski zakon krivo tolmačilo in uporabilo, zmatravši vdeležbo ob sleparskem dejanji, že dovršenem (onem R-a), jednako z deležnostjo goljufije, katere kazenski zakon niti ne pozna (§ 281, št. 9. *lit. a*) k. pr. r.). O deležnosti izneverjenja pa ne more biti govora, ker obstoja v predstoječém slučaju objektivno izgoljufana, a ne izneverjena reč.

Toda kasacijsko sodišče je z razsodbo z dne 29. novembra 1895, št. 9660 pritožbo ničnosti odbilo iz tehle razlogov:

Ničnostni vzrok po §-u 281., št. 5. k. pr. r. ne obstoja, kajti izpodbijani razsodbi se ne očita protislovje v ustanovljenji dejanskih okolnostij, nego kara se samo po mota pravnega nazora, ki dopušča v tem slučaju deležnost izneverjenja, dasi je predmet kaznivega dejanja samo goljufno odvzeta reč.

Razmotrivati je torej samo ničnostni razlog po §-u 281., št. 9. *lit. a*) k. pr. r. Objektivno (brez ozira na hudobni namen) ustanavlja M-ovo sodelovanje sokrivdo goljufije; kajti, dasi je R. lastniku K. uro z lažnjivo pretvezo, da vé za dobrega kupca iste, izmamil, in dasi je bila goljufija v jurističnem zmislu dovršena takoj, ko je R. rečenega K. v zmoto pripravil, vender ni bilo oškodovanje K-a (torej goljufija, v pomenu zločinstva sploh), tako dolgo dovršeno, dokler je imel R. uro v svoji posesti; še-le ko je R. uro proti K-ovemu naročilu uporabil, dovršil je svoje, na oškodovanje K-a naperjeno delovanje. S tem, da je M. še pred napominano dobo činu dejalno pristopil in ob izvrševanji goljufnega oškodovanja svojemu drugu R-u pripomogel, zakrivil bi bil sokrivdo goljufije R-ove, ako bi bil vedel, da je R. uro zvijačno izmamil. Ker pa ni bilo slovom ustanovljenj izpodbijane razsodbe M-u znano, da je R. uro (s posebnim preudarkom napeljano) z zvijačnostjo izmamil, se mu

omenjenega kaznivega dejanja (sokrivde goljufije) prištevati ne more. Pritoževavec se moti, trdé, da se mu ne sme prištevati niti deležnost izneverjenja, češ, da bi obstajal v to smer samo domnevni (putativni) delikt, ker ni bila ura R-u istinito zaupana, nego goljufno odvezta; kajti pritoževavčev položaj je sličen položaju prikrivavca reči, katero zmatra najdeno, ki pa je bila v resnici ukradena. Kaznivo dejanje, vsled katerega si je R. posest ure pridobil, ustanovljalo je sicer goljufijo, a s tem še ni izključeno, da je K., zvijačno zapeljan, R-u uro za daljno prodajo zaupal, in da je torej M. zastavil reč, ki je bila R-u vsled lažnjivega prigovarjanja res le zaupana. M-ovo dejanje obsega torej vse zakonite znake deležnosti izneverjenja.

Gérkič.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. julija 1896.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Odbor posvetoval se je v seji dne 27. junija t. l. o vprašanji, je-li naj se napravi letos običajni društveni izlet in kam naj bi se izletelo ter o vprašanji, na kak način bi se pridobila potrebna gmotna sredstva, da bi se plačevala najemščina Ljubljanski čitalnici za lastno društveno sobo v „Narodnem domu“. Odbor zmatral je oboji vprašanji prevažni, da bi hotel sam ukreniti, ter je sklenil, da se skliče društveni shod, na katerem bi se o obeh vprašanjih razgovarjalo in sklepalo. Le-ta shod sklical se je na večer 2. julija v prostore čitalnične v „Narodnem domu“. Shoda vdeležilo se je precejšnje število ljubljanskih članov. Shod sklenil je in naročil odboru, da priredi društveni izlet in sicer na predlog gosp. dra. J. Babnika v kraj, kjer bi imeli priliko tudi primorski slovenski in hrvaški društveniki in pravniki ter goriški sniti se z drugimi svojimi tovariši torej nekam na jug. Kraj, kam se izlet priredi, se pa ni določil ter se je naročilo odboru, da stopi v dogovor z društveniki v Trstu in Gorici gledé kraja, da bodo le-ti sami izbrali kraj. Gledé vprašanja, je-li naj se najame lastna društvena soba za knjižnico, shode itd., sklenil je shod, da se odbor dogovori z Ljubljansko čitalnico zastran najema sobe v „Narodnem domu“. Ker pa društvene gmotne razmere ne pripuščajó, da bi se najemščina pokrivala iz društvene blagajnice, naročilo se je odboru, naj se najemščina, kakor tudi stroški, ki bodo nastali z opravo društvene sobe, pokrijejo s prostovoljnimi doneski društvenikov, posebno Ljubljanskih članov. Taki doneski, bodisi Ljubljanskih ali vnanjih članov, kateri bi hoteli kaj prispevati, naj bi se nabirali tudi v svrhu, da se društvena knjižnica popolni in najnovejši literarni proizvodi nakupavajo,

ker le tedaj bode imela lastna društvena soba pravo vrednost, ako bodo člani imeli v knjižnici na razpolago najnovejšo literaturo.

— (Odlikovanji.) Njegovo Veličanstvo podelilo je dvornemu svetniku pri najvišjem sodišču Filipu Abram u mali križec reda sv. Štefana, predsedniku višjega deželnega sodišča v Trstu dr. E. A. Pecku pa dan pred njegovo smrtjo veliki križec Franc-Jozefovega reda.

— (Imenovanja.) Predsednikom višjega deželnega sodišča v Trstu namesto ranjkega dra. E. A. Pecka imenovan je dvorni svetnik pri najvišjem sodišču dr. Kindinger; ministerijalni svetnik v pravosodnem ministerstvu Filip Abram imenovan je dvornim svetnikom pri najvišjem sodišču; višji državni pravdnik v Trstu dr. A. Gertscher pa ministerijalnim svetnikom v pravosodnem ministerstvu.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: svetniški tajnik v Ljubljani Karol Wenger deželnosodnim svetnikom ravnotam, okrajni sodnik v Kamniku Julij Polec deželnosodnim svetnikom ter ostane predstojnik okrajnega sodišča v Kamniku, avskultant Al. Žebre pristavom v Velikih Laščah; finančni koncipist R. Jordan davčnim nadzornikom; policijski koncipist v Trstu Mihael Pertot policijskim komisarjem pri pol. ravnateljstvu v Trstu. — Umrla sta dne 30. junija t. l. predsednik višjega deželnega sodišča v Trstu dr. E. A. Peck in notar v Mokronogu Viktor Rosina.

— (Narodna enakopravnost v permanentnem odseku za premembo civilnopravnega reda.) V 3. številki letošnjega letnika poročali smo, da je naš društveni načelnik dr. A. Ferjančič stavil permanentnemu odseku za premembo civilnopravnega reda predlog, naj se v zakon o notranji uredbi in o opravljenem redu pri sodiščih postavi določba o rabi posameznih deželnih jezikov pri sodiščih. Permanentni odsek bavil se je s tem predlogom v svoji seji dne 16. junija t. l. Predlog v odseku utemeljeval je posl. Fr. Višnikar rekoč, da se sicer z motivacijo predlagatelja ne more strinjati, ker je prepričan, da se § 13. o. s. r. z novim zakonom z dne 1. avg. 1895 ne razveljavlja, kar sledi iz čl. I. odst. 2. uvod. zak. in kar se je tudi v motivnem poročilu odseka izrecno poudarjalo. Dotične razprave vdeležili so se poslanci dr. Bärnreither, dr. Dyk, grof Pininski, dr. Schorn in dr. Nitsche ter justični minister grof Gleispach. Dr. Bärnreiter predlagal je, da se predlog odkloni, ker po določbah uvodnega zakona k civilnopravnemu redu, kakor je odsek opetovano izjavil sporazumno z vlado, gledé jezikovnega vprašanja obstoječe določbe nespremenjene ostanejo v veljavi in torej reforma civilnopravnega reda ne daje povoda, da bi se s tem težkim vprašanjem dalje bavili. Ko je tudi pravosodni minister izjavil se v enakem zmislu, sprejel se je ta predlog dr. Bärnreitherja z veliko večino in tako odklonil predlog dr. A. Ferjančiča.

Pregled pravosodstva.

752. Nezakonsko rojeni otrok tožiti sme svojo zakonsko rojeno sestro na priznanje, da sta otroka istih roditeljev, da je legitimovan per subsequens matrimonium in da ima dedinsko pravico do zapuščine skupnega, v zakonu rojenega umrlega brata.

R. z dne 8. januarija 1896, št. 15456. J. Bl. št. 26 ex 1896.

753. Izvršnje pravokreпно razsodilo političnega oblastva izvršila postavitev meje, katera je segala na državno cesto, nazaj na zasebno posestvo, ne ustanavlja motenja posesti.

R. z dne 29. aprila 1896, št. 4795. Z. f. V. št. 28 ex 1896.

754. § 455. obč. drž. zak. ne daje dolžniku pravice zadržavanja. Položba v varnost v roke tožnikovega zastopnika ne oprasha dolžnika.

R. z dne 3. marca 1896, št. 2414. J. Bl. št. 25 ex 1896.

755. Posojilo, katero se je dalo vedoma v svrhu nadaljevanja prepovedane igre, ni iztožljivo (§ 1174. obč. drž. zak.).

R. z dne 4. februvarija 1896, št. 954. J. M. 1247.

756. S tem, da se predloži zemljiško-knjižni ekstrakt, iz katerega izhaja, da se je tirjatev vknjižila na kakem posestvu pred več kakor 40, leti, ni dokazano, da je ta tirjatev zastarala. Ako se vloži proti eksekuciji, ki se vpelje po preteku 40 let, opozicijsko tožbo, opirajočo se na zastaranje, ni dopustno, da bi se ustavila eksekucija po dvor. dekretu z dne 22. junija 1836, št. 145. z. j. z.

O. z dne 24. julija 1895, št. 8970. J. Bl. št. 26 ex 1896.

757. Ako se zahteva odškodovanje po zak. z dne 5. marca 1869, št. 27. drž. zak., se o prašanju, če je dogodek, vsled katerega je nastala telesna poškodba ali usmritev človeka, slučaj v obratu v zmyslu navedenega zakona, ker se to prašanje tiče merita, ne more razsojevati ob jednem z odločno o vgovoru inkompetence.

R. z dne 3. januarija 1896, št. 15053. Z. f. V. št. 28 ex 1896.

758. Odgovornost države za škodo, katero je sodni uradnik napravil v svoji službi s tem, da je prekršil uradno svojo dolžnost, nastopi še le tedaj, ako ne morejo več pomagati pravni leki, katere določuje sodni postopek.

R. z dne 11. marca 1896, št. 2437. G. Z. št. 27 ex 1896.

759. Ako se ne ravna po določilih čl. 343., 354. in 356. trg. zak. ima to za posledico, da kupec, kateri je v zamudi gledé prevzetja, ni zavezan, da bi moral pripoznati, da se je prodaja, ki se je storila ne oziraje se na ta določila, vršila na njegov račun. Opomin ne nadomešča niti zažuganja prodaje niti podelitve dodatnega roka.

R. z dne 8. januarija 1896, št. 15317. J. Bl. št. 24 ex 1896.

760. Menična nesposobnost vojaškega stanu, katero določa ces. naredba z dne 3. julija 1852, št. 138. drž. zak., razteza se na vse pripadnike tega stanu, ne gledé na to, od kod prihajajo in čigavi državljani so.

R. z dne 3. marca 1896, št. 2599. G. Z. št. 27 ex 1896.

761. Pri menicah, katere niso domicilovane, zadobi imetnik menice pravico do tožbe že s poteklim dnem plačila; tožba na plačilo meničnega zneska nadomešča predočbo za plačilo.

R. z dne 12. februarja 1896, št. 385. J. Bl. št. 25 ex 1896.

762. C. in kr. konzulati niso pristojni reševati sporov, pri katerih je vdeležen turški državljani, bodisi kot tožnik, bodisi kot toženec.

O. z dne 5. maja 1896, št. 5470. J. Bl. št. 25 ex 1896.

763. Naklade na najemščino (najemninski krajcar in šolska doklada) zmatrati je za javne davščine in uživajo torej pri razdelitvi izkupila privilegovani vrstni red pred vsemi zastavnimi upniki.

O. z dne 11. februarja 1896, št. 1401. G. Z. št. 24 ex 1896.

764. Zdravstveni stroški, kateri se iztirjavajo za javne svrhe v področji politične uprave, so gledé iztirjavanja jednaki davkom. S predložitvijo dotičnega izkaza zastankov po bolnišnični upravi, katera je zakonito vpravičena je iztirjevati, sme se radi teh stroškov eksekucija pričeti tudi pri sodiščih.

O. z dne 11. februarja 1896, št. 1438. G. Z. št. 24 ex 1896.

765. Preživitka nima prevzeti zdražitelj v natori, ampak je odkazati ga na izkupilo.

O. z dne 19. februarja 1896, št. 1994. G. Z. št. 24 ex 1896.

766. Določilo §-a 4. zak. z dne 10. junija 1887, št. 74. drž. zak. temelji na ozirih javnega interesa ter se mora torej uporabljati uradoma, če tega tudi ne zahtevajo stranke; tudi že izvršena dražba mora se uničiti, ako so dani pogoji tega določila.

O. z dne 14. januarja 1896, št. 368. J. M. 1247.

767. Člani načelstva židovske bogočastne občine (zak. z dne 21. marca 1896, št. 57. drž. zak.) ne uživajo gledé posloводства v tej lastnosti varstva po §-u 68. k. z.

R. z dne 14. januarja 1896, št. 282. Z. f. V. št. 26 ex 1896.

768. Vir, po katerem je oblastvo izvedelo za krivdo storilčevo (§ 187. k. z.), je nemerodajen; posebno se ne zahteva, da bi bil moral poškodovanec sam imenovati storilca.

R. z dne 8. maja 1896, št. 3531. G. Z. št. 27 ex 1896.

769. Poleg skupnosti hrane in stanovanja, zahteva se za pojem skupnega domačega gospodarstva (§ 189. k. z.) tudi, da je primeren del gospodarstvenih stroškov stalno namenjen za vzdrževanje dotične osebe.

R. z dne 8. februarja 1896, št. 15342. G. Z. št. 22. ex 1896.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gl., za pol leta 2 gl.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško - slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

